SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 364
van **ARNOUT COEL**
datum: 22 april 2022

---

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**
VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

Schuldovername bij vrijwillige gemeentefusies - Impact op begroting en overheidsschuld

Deze Vlaamse Regering wil om de bestuurskracht van de lokale besturen te versterken, inzetten op vrijwillige gemeentefusies. Om de lokale besturen een duwtje in de rug te geven, koppelt men hier ook financiële ondersteuning aan. De belangrijkste maatregel in die optiek is de schuldovername van gemeenten die beslissen vanaf 1 januari 2025 te fuseren tot één lokaal bestuur. Begrotingstechnisch zal de vastlegging van voorlopige schuldovername gedaan worden bij de begrotingsopmaak voor 2024 en zal de definitieve vastlegging plaatsvinden bij de begrotingsaanpassing voor 2024, daar de werkelijke schuldovername plaatsvindt op 30 september 2024 na behandeling van het samenvoegingsdecreet door het parlement.

Ook in het Gemeentefonds, Investeringsfonds en Openruimtefonds worden garanties ingebouwd zodat gefuseerden nooit minder zullen ontvangen dan wat de optelsom is van de afzonderlijke delen.

In de nota aan de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 met maatregelen ter bevordering van fusies, wordt door de minister van Binnenlands Bestuur nogal vrij lapidair gesteld dat "tegen 2025, wanneer de maatregelen op kruissnelheid zijn, jaarlijks 417 miljoen euro extra gaat naar de lokale besturen, boven op de 3,5% jaarlijkse toename van het Gemeentefonds".

1. Kan de minister inschatten in welke grootteorde dit potentieel negatief effect op de Vlaamse schuldgraad zal liggen, aangezien de schuldfinanciering 'open end' is en er momenteel nog veel onduidelijkheid is wat betreft vrijwillige fusies?
2. Kan de minister een vergelijking maken tussen de te verwachten impact op de Vlaamse begroting van een fusie waarbij een van de centrumsteden is betrokken versus een fusie tussen een aantal kleinere gemeenten?
3. Is er een mogelijkheid dat de Vlaamse overheid de overgenomen uitstaande schulden aan voordeligere voorwaarden zal kunnen aflossen dan de lokale besturen?
4. Zullen de garantieregelingen die uitgewerkt worden voor de drie voornoemde fondsen budgetneutraal zijn?
5. Kan de minister specificeren welke vastleggingskredieten concreet gevat worden in het groeipad naar die extra jaarlijkse 417 miljoen euro tegen 2025? Vallen ze allemaal binnen het begrotingsartikel 'SJ0-1SMC2GC-WT' van de fondsen voor lokale financiering?
6. Aangezien in de nota van 10 juli 2020 staat dat er "jaarlijks 417 miljoen euro extra gaat naar de lokale besturen", kunnen we ervan uitgaan dat dit recurrente blijvende

uitgaven zijn die losstaan van de eenmalige schuldverlichtingsoperaties in het kader van fusies? Zo ja, waarvoor worden de middelen dan wel aangewend?

MATTHIAS DIEPENDAELE
VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD
op vraag nr. 364 van 22 april 2022
van **ARNOUT COEL**

---

1. Een inschatting van de grootteorde van de over te nemen schuld kan op dit ogenblik nog niet gedaan worden omdat lokale besturen nog een beslissing tot fusie kunnen indienen bij de Vlaamse regering vóór 1 januari 2024.

   Zoals voorzien in het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de voorwaarden voor de schuldovername in het kader van een vrijwillige samenvoeging van gemeenten op 1 januari 2025 bedraagt de schuldovername maximaal:
   - 200 euro per inwoner van de samen te voegen gemeenten als de som van de inwoners van de samen te voegen gemeenten minstens 20.000 en hoogstens 24.999 bedraagt;
   - 300 euro per inwoner van de samen te voegen gemeenten als de som van de inwoners van de samen te voegen gemeenten minstens 25.000 en hoogstens 29.999 inwoners bedraagt;
   - 400 euro per inwoner van de samen te voegen gemeenten als de som van de inwoners van de samen te voegen gemeenten minstens 30.000 en hoogstens 34.999 inwoners bedraagt;
   - 500 euro per inwoner van de samen te voegen gemeenten als de som van de inwoners van de samen te voegen gemeenten 35.000 of meer inwoners bedraagt.

   Hierbij is er tevens een maximum bedrag van 50 miljoen euro per samenvoeging.

   Op basis van de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur blijkt dat er op dit ogenblik 5 principiële fusies zijn voorzien. Het betreft de volgende fusies:
   - Bilzen en Hoeselt
   - Tongeren en Borgloon
   - Ham en Tessenderlo
   - Antwerpen en Borsbeek
   - Lokeren en Moerbeke

   Op basis van deze 5 principiële fusies zou er voorlopig een totaal bedrag van 129.252.600 euro schuld worden overgenomen door het Vlaams Gewest. In bijlage vindt u een detail berekening van deze voorlopige schuldovername.

2. De impact op de Vlaamse begroting van een fusie waarbij een van de centrumsteden is betrokken versus een fusie tussen een aantal kleinere gemeenten, hangt af van de grootte van de centrumstad en de grootte van de gemeente(s). Op basis van de huidige 5 principiële fusies kan er een ruwe inschatting gemaakt worden van de impact van verschillende combinaties. In de huidige principiële fusies zit er zowel een combinatie van een centrumstad met een gemeente als van een stad met een gemeente als van 2 gemeentes. Nogmaals wens ik te benadrukken dat de impact afhangt van de grootte van de centrumstad of stad of gemeente.

3. De schulden worden door het Vlaamse Gewest overgenomen met dezelfde contractuele voorwaarden zoals die initieel afgesloten zijn tussen de bank en de stad of gemeente. Het is het Vlaams Gewest die vragende partij is voor de fusies en niet de banken. Daarom moeten we als Vlaams Gewest de banken ook correct behandelen en de contracten overnemen zoals die afgesloten zijn. Niettemin zal, net zoals bij de vorige fusie, er na de overname van de schuld bekeken worden welke leningen vervroegd

kunnen afgelost worden zonder kosten. Er kan contractueel voorzien zijn dat leningen op een renteherziening vervroegd kunnen afgelost worden zonder kosten.

4. De Vlaamse Regering wenst fusies van gemeenten te stimuleren. De principes en maatregelen die genomen worden om fusies te stimuleren en te ondersteunen werden beslist op de Vlaamse Regering van 10 juli 2020.

   De bestaande garantieregeling voor het gemeentefonds en het investeringsfonds blijft bestaan waardoor de nieuwe fusiegemeente, nooit minder ontvangt dan de som van de afzonderlijke lokale besturen.

   Voor het openruimtefonds wordt een gelijkaardige garantieregeling uitgewerkt. Daarbij zullen centrumsteden die een fusie aangaan met een gemeente in de rand, het aandeel van die gemeente in het open ruimte fonds kunnen behouden. Dat betekent dat ook zij in het geval van een samenvoeging van gemeenten, aanspraak maken op de som van de aandelen van de samen te voegen gemeenten. Dat komt in de feiten neer op de som van de niet-centrumsteden.

   Deze garantieregeling zorgt niet voor een meeruitgave op de Vlaamse begroting, maar neutraliseert wel een potentiële besparing in het geval van een samenvoeging tussen een centrumstad en een andere gemeente.

5-6. Het gaat om de algemene werkingssubsidie op basis van de responsabiliseringsbijdrage van de lokale besturen en de algemene werkingssubsidie open ruimte. Beide vallen onder het begrotingsartikel 'SJ0-1SMC2GC-WT'. Voor meer informatie verwijs ik naar de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur. Die werkingssubsidies zijn niet gelinkt aan de eenmalige schuldverlichtingsoperaties.

   Om het hoofd te kunnen bieden aan de stijgende pensioenuitgaven, kent de Vlaamse overheid vanaf 2020 aan de Vlaamse gemeenten, OCMW's, autonome gemeentebedrijven, havenbedrijven, hulpverleningszones, politiezones, ziekenhuizen en welzijnsverenigingen een algemene werkingssubsidie toe ten belope van de helft van de door hen verschuldigde responsabiliseringsbijdrage.

   Vanaf 2020 kent de Vlaamse overheid aan de gemeenten nog een nieuwe algemene werkingssubsidie toe: voor open ruimte of het zogenaamde Openruimtefonds. Die nieuwe subsidie heeft als doel de inspanningen van de gemeenten voor het beheren en het inrichten van de open ruimte extra te valoriseren en te stimuleren.

BIJLAGE

Detail berekening voorlopige schuldovername van de 5 principiële fusies